

ELS FILLS DE L'ATLÀNTIDA

JOSEP CAPSIR

*Els últims dies d'una de les civilitzacions
més desconegudes i fosques*

JOSEP CAPSIR

ELS FILLS DE
L'ATLÀNTIDA

(L'últim capvespre a Tartessos)

Traducció de Sabina Galí

COL·LECCIÓ CLÀSSICA
PRIMERA EDICIÓ: JUNY DEL 2017
© JOSEP CAPSIR, 2017
© DE LA TRADUCCIÓ: SABINA GALÍ, 2017
© COLUMNNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.
AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-2271-0
DIPÒSIT LEGAL: B. 6.849-2017
FOTOCOMPOSICIÓ: VÍCTOR IGUAL, S.L.
CARRER ARAGÓ, 390 - 08013 BARCELONA
IMPRÈS A: ROMANYÀ VALLS

www.columnnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

CAPÍTOL I

Diàlegs entre Soló i Anacarsis (Atenes, any 594 aC)

Al final de l'embarcador de la platja, a la part nova del port d'Atenes, Soló reflexionava a propòsit dels últims esdeveniments, rosegant una fina tija d'espiga. Els greus conflictes socials de les últimes setmanes feien ombra a la feina dels darrers mesos i dificultaven les relacions amb els principals eupàtrides de la regió. Els terratinents no veien de bon ull el nou projecte constitucional que Soló feia mesos que preparava, perquè posar-lo en pràctica significava un cop molt dur a la riquesa de la part noble de l'Àtica i l'accés dels camperols a un futur millor i més just. Si l'elaboració del primer cens de població ja havia estat mal vista per la burgesia atenenca, la reforma representava una seriosa amenaça al poder polític dels eupàtrides.

L'arribada d'Anacarsis, el príncep escita, del qual es deia que posseïa una llengua esmolada i un reconegut do per a la negociació, el podria ajudar a convèncer els camperols i els nobles terratinents mostrant un punt de vista neutral i equànime; per aquest motiu, quan la trir-

rem amb què viatjava el famós estranger va virar en direcció a la tarima que feia les funcions d'embarcador, Soló no va poder evitar aixecar els braços a tall de salutació.

Els guàrdies del governador atenenc es van alinear a banda i banda de la passarel·la principal del moll, van alçar els caps i van inclinar les piques en formació d'honors, i van mantenir la seva postura marcial mentre els remers acostaven la nau fins a la seva posició. Encimbellat a l'apèndix de proa, Anacarsis va saludar els seus amfitrions amb una inclinació de respecte, mentre la tripulació amarrava l'embarcació.

El príncep escita va baixar per la passarel·la embolcallat en una túnica de fil d'un color blanc impol·lut, rivetejada amb sanefes daurades, bo i mostrant amb ostentació les joies que li adornaven els braços i que li cobrien el pit. La guàrdia atenenca va alçar les piques i aleshores Soló es va acostar al nouvingut.

—Sigueu benvingut, príncep—va començar a dir el governador—. Espero que hàgiu tingut una travessia agradable.

Soló li va dedicar una reverència, i el visitant va fer el mateix.

—Ha estat un viatge molt plàcid, governador. Vam salpar d'Efes fa tres dies i el vent ens va torbar durant la primera nit, però la calma ens ha acompanyat durant la resta de la travessia.

—Oh, bella Efes!—va sospirar Soló—. Us haig de confessar la debilitat que sento per aquesta meravellosa colònia; des de les seves ribes vaig tenir l'oportunitat de presenciar una de les més belles postes de sol.

—És una ciutat esplendorosa, sens dubte, governador. Quan s'acabin les obres del temple d'Artemisa encara ho serà més.

—És tan magnífic com expliquen? —s'hi va interessar Soló.

—És una meravella, em podeu ben creure... La columnata de la perístasi és majestuosa i els marbres són excepcionals, un regal del rei Cres de la Lídia.

Un carro de grans dimensions tirat per quatre corsers blancs els esperava al final de l'embarcador. Un dels guàrdies apostats al costat del carruatge va allargar un braç a les autoritats perquè hi pugessin. Soló va cedir el pas a l'estranger abans de situar-se a la seva esquerra, per cortesia; després va esperonar els animals i es van dirigir a la residència del governador.

Així que va arribar, Anacarsis va ser complimentat amb un generós banquet organitzat en honor seu, en què no va faltar carn d'aviram ni bon vi. Més tard es va recloure en una de les sumptuoses habitacions de la casa de Soló per recuperar forces després d'un viatge tan llarg.

Totes dues autoritats van acordar que continuarien xerrant a mitja tarda, abans de la posta de sol.

—M'honora molt que hàgiu reclamat la meva presència per fer de mediador en el conflicte constitucional a què us enfronteu —va dir Anacarsis—. El savi és aquell que reconeix que ha de menester ajuda, governador.

—Us agraeixo les vostres paraules, Anacarsis, tot i que m'agradaria explicar-vos les raons que m'han portat a convidar-vos. Mireu, una reforma legislativa tan important com aquesta requereix un gran encert. Tinc tots els eupàtrides en contra, i els camperols cada vegada demanen més oportunitats, privilegis que no els puc oferir. Perquè Grècia tingui riquesa hem de preservar una bona part de la seva pobresa. Oi que m'enteneu?

El príncep va somriure.

—He decidit crear un consell de savis, semblant al

senat tartessi —va continuar explicant Soló—. M'agradaria que hi participessin set savis, persones il·lustres en el pensament i en la gnosi, que a més a més tinguin un pes polític important. És per aquesta raó que he sol·licitat la vostra presència, m'agradaria comptar amb la vostra ajuda.

L'estranger va dibuixar un mig somriure de satisfacció, va assentir amb un lleu gest del cap i va tustar l'espatlla del seu amfitrió.

—El model legislatiu de Tartessos no sembla el més indicat en els temps actuals —va replicar sarcàsticament—. És un regne massa ancorat en el passat, amb un exèrcit feble i sense possibilitats d'expansió. Atenes es mereix molt més.

Soló es va asseure en un dels bancs del jardí i va convidar Anacarsis a fer el mateix.

—Tartessos té molts motius per ser un referent, estimat Anacarsis. Durant molts segles ha estat un lloc ric i fèrtil, i el principal port comercial dels nostres mars. Tartessos és la terra on es va originar tot, el lloc que amaga els misteris de la creació; la terra d'Atlas.

L'expressió de Soló es va enfosquir. El governador no podia dissimular l'admiració que sentia pel poble tartessi, i encara menys el respecte a la seva història i els seus orígens.

—Que coneixeu la història de l'Atlàntida? —li va preguntar Soló.

—L'Atlàntida? —Anacarsis es va arronsar d'espatlles—. No n'he sentit parlar mai, de l'Atlàntida.

—Són molt pocs els qui coneixen la història d'aquest gran reialme —va començar a explicar Soló—, una història que només els savis podem saber, i que hem de preservar amb molt de zel.

Soló va mirar el seu convidat als ulls, de fit a fit, sospesant si aquell estrany es mereixia que el fes partícip d'una font de tanta saviesa.

—Pel meu honor que sabré guardar la vostra sapiència —va contestar l'altre amb convenciment.

El governador es va aixecar i va allisar la sorra amb la sola de la sandàlia, després va agafar una branca i va dibuixar a terra una circumferència lleugerament ovalada.

—En un dels meus viatges a Egipte vaig coincidir amb Tohom, un savi sacerdot de Sais, una ciutat situada a prop del delta del Nil. Tohom era el pontífex de Memfis i un erudit en la història i la religió. Un dia que sèiem a l'hora de la posta, com nosaltres ara, em va explicar que, feia milers d'anys, al dellà dels mars, a l'extrem d'Occident, hi havia un continent tres vegades més gran que l'Àsia. Era una terra fèrtil al septentrió, i àrida per la part més meridional. Un territori de vegetació rica en fruits i de climatologia inestable.

Soló va interrompre el relat i va tornar a resseguir amb la branca el solc que formava la circumferència dibuixada a la sorra, després va traçar una línia divisòria de dalt a baix i va continuar la narració.

—Un gran riu, amb un cabal propi dels mars, poderós al seu curs alt i ric de minerals a la desembocadura, travessava pràcticament tot el continent. Aquest fabulós edèn va ser el bressol de la humanitat.

L'estranger escoltava les explicacions del savi amb atenció, sense poder dissimular la seva perplexitat.

—I aquesta terra era habitada per l'home, governador? —va preguntar.

—L'home... Què és l'home, Anacarsis? —Soló va insinuar un mig somriure—. Existia una espècie semblant a la de l'home que va habitar diferents nuclis d'aquestes

terres. Eren homínids migratoris que vivien en coves i s'alimentaven de la vegetació i de la caça menor, principalment. Havien après a fabricar els seus propis utensilis d'ús quotidià, eren experts caçadors i començaven a dominar la conservació del foc. Amb el pas dels segles es van anar desplaçant cap a terres australs, seguint les lleres dels rius que es van formar després del desglaç de les muntanyes que custodiaven la zona septentrional del continent. Però el més rellevant de les característiques d'aquesta espècie és que van arribar a desenvolupar un codi primari de comunicació a través de la parla.

Soló va dirigir la mirada al cel encapotat i va amagar les mans a l'interior de la túnica. Després, amb l'ajuda del peu, va esborrar la circumferència que havia traçat a la sorra.

—Fem una passejada pels jardins —va suggerir—, fa fresca i sembla que la pluja ens vol fer una visita.

—La pluja és molt inestable, en aquesta època de l'any —va corroborar Anacarsis—. Al meu país les precipitacions poden durar setmanes.

Les dues autoritats, amb les mans a l'esquena, es van encaminar al palau atenenc a pas lent, mentre continuaven departint.

—El desglaç de les muntanyes va ser una constant, i així va ser durant uns quants milers d'anys. La meteorologia era canviant, i s'alternaven grans èpoques de pluges amb etapes de sequera. Això va provocar que algunes plaques continentals se submergissin i emergissin durant diferents cicles pluvials. No obstant això, i malgrat la variabilitat meteorològica, va arribar una època de bonança i aquesta espècie salvatge, antecessora de l'home, va començar a establir-se, i la seva mobilitat geogràfica es va anar reduint. Aleshores...

Soló va aturar el pas i va tornar a mirar el cel, va negar amb el cap i va aclucar els ulls. El seu acompanyant també va contemplar l'espectacle celeste, quan el sol tenyit de taronja es confon entre els núvols i la lluna apareix, lànguida, amb el seu vestit blanc.

—I llavors... —el va esperonar Anacarsis amb impaciència—. Què va passar?

—Doncs que van arribar ells del Cosmos, descrivint circumferències al firmament amb les seves poderoses màquines de volar. Eren éssers intel·ligents i forts, i posseïen poderoses i esmolades armes fabricades amb materials desconeguts per als habitants del gran continent. Tenien coneixements avançats d'astronomia, de botànica, i dominaven el treball de la pedra i les construccions. Eren els déus.

Anacarsis va fer un esforç per contenir una riallada. Era la història més escabellada que havia sentit mai. Es preguntava si aquell vell savi s'havia servit amb massa generositat dels vins del banquet, o si les seves paraules eren una broma sense sentit. A pesar de la incredulitat que sentia, va evitar interrompre el discurs del seu amfitrió.

—Els déus es van establir al gran continent i hi van bastir construccions magnífiques. Per satisfer les seves necessitats, van esclavitzar aquells primers homes mancats de ciència i de coneixements. Els van ensenyar a conrear, a interpretar els cicles solars, a treballar la pedra i a aliar metalls. Per exalçar la seva grandesa i el seu poder, van erigir efigies amb els seus rostres i van aixecar construccions funeràries de formes piramidals per honrar els seus difunts a tot el continent. L'esclau rebel era castigat de manera despietada i la cultura de la por als déus es va estendre per tot el continent, de cap a cap. Aquesta espècie antecessora va acabar sucumbint al poder diví.

Una sobtada ràfega de vent va fer arremolinar i aixecar la sorra del terra. Tots dos homes es van haver de tapar els ulls.

—D'on l'heu tret, aquesta història, governador? —es va sentir ofès Anacarsis—, que preteneu confondre les meves creences?

—Obriu la ment i deixeu que la saviesa hi penetri. No permeteu que el que l'home es pensi que sap es converteixi en veritat absoluta —va replicar Soló amb tota seriositat.

El crit afònic d'una àliga que sobrevolava els seus caps, molt més amunt, va fer aixecar els ulls a Anacarsis. Durant uns instants va observar l'animal, delectant-se amb aquelles elegants evolucions en l'aire, abans que un lleuger calfred li recorregués l'espina.

Anacarsis era un home d'origen escita, un poble dominador de l'estepa pòntica i Sarmàtia. Havia estat instruït en els coneixements del corrent filosòfic d'Occident i era seguidor dels preceptes dels grans savis grecs, tot i que els seus fonaments gnòstics diferien dels que professaven els grecs. La religió dels pobles escites estava influenciada per les creences sumèries, en què la mitologia i la teologia anaven molt unides. Tot el que es referia als déus era màgic i, en conseqüència, inexplicable. Enlil era el déu del vent, una de les deïtats més respectades per escites i sumeris, i el seu esperit era representat a la Terra amb la figura de l'àliga. Per aquest motiu, el planatge casual damunt dels seus caps va ser percebut per Anacarsis com una revelació divina.

—M'imagino que no és fàcil adaptar les creences ancestrals a revelacions d'aquesta magnitud, i és per això que solament els savis poden comprendre els nostres orígens —el va voler tranquil·litzar Soló.

—Sóc un home de món, governador. Conec el pensament d'una gran quantitat de pobles i he après a respectar-ne les creences, encara que les consideri equivocades. —Anacarsis va somriure—. Teniu raó, haig d'obrir la ment.

Soló va recolzar les mans sobre les espatlles del seu convidat.

—Sou un home de món i també un home savi.

Tots dos homes van continuar caminant a pas lent pel camí que conduïa fins a la residència del governador, un paratge bucòlic per la diversitat de colors verds i terrosos que presentava.

—Els éssers superiors es van establir al gran continent i van procrear per perpetuar la seva stirp —va reprendre l'explicació Soló—. Més tard, amb els anys, van començar a fer un ús carnal de les seves esclaves. Cada déu tenia el seu propi harem, i les escollides vivien en concubinatge als palaus, i els devien obediència i submissió absolutes.

—Això vol dir que l'home que coneixem avui dia és el fruit de la llavor dels déus? —es va interessar Anacarsis.

—Això mateix és el que afirmen els antics, però no va ser un assoliment immediat —va aclarir el governador—. Els primers nadons van ser sacrificats a fi i efecte de preservar el llinatge diví, tot i que posteriorment la capacitat reproductora dels semidéus va ser un fet, que va donar lloc a una nova classe social. Els semidéus eren instruïts en l'art de les armes i se'ls va permetre l'aprenentatge i l'ús de l'escriptura.

A poques passes del palau, Soló es va aturar per descansar. Es va asseure en un dels esglaons i va convidar Anacarsis a fer el mateix. L'estranger continuava escoltant la peculiar història de la creació que explicava el savi sense a penes gosar interrompre'l.

—I quant de temps comprèn, aquest període? —va intervenir, ara sí, Anacarsis.

—No us ho sabria dir amb exactitud, però prou perquè l'home es convertís en una espècie intel·ligent, si bé amb un nivell inferior al dels déus. L'espècie humana va anar evolucionant gràcies als coneixements adquirits i va arribar a perfeccionar els codis de comunicació oral. Eren simples construccions fonètiques que havien començat a imitar dels seus dominadors, però suficients per desenvolupar un primer vocabulari.

—Tal com ho expliqueu, s'ha d'entendre que els déus no van veure amb mals ulls aquesta evolució dels esclaus... —el va interrompre el príncep escita.

—No va ser una transició fàcil. Els déus necessitaven que els esclaus aprenguessin nombroses disciplines perquè el seu treball fos més eficient, encara que això es pogués convertir en una amenaça al seu domini.

—Governador... —va balbucejar el convidat—. Em parleu d'un continent més gran que l'Àsia i que els mars que coneixem, però..., on és aquest fabulós continent que les nostres naus no han trobat?